

СТАРЕ И НОВЕ МЕРЕ **(географско – етнографски прилог)**

Многи географи, етнологзи, историчари и остали читаоци долазе у ситуацију да читају старе књиге и часописе. Нарочито географи користе старе путописе и репортаже, док етнологзи, историчари и остали читаоци радо читају летописе, мемоаре, биографије, хронике и слично. У њима се описују догађаји, обичаји, односи међу људима као и разне вредности, оцене, па и мере. Код читаоца се врло често јавља радозналост да старе мере пренесе на садашње вредности и боље схвати ондашњи начин живота. Данас се често чује да треба све мерити истим „аршином” или колико износи „три товара блага” или два „кондира вина” итд. Ево анализе најчешћих старих мера.

Мере за дужину

аршин (тур.)	значи лакат и достиже од 65 до 75 cm
ланац	користила се у Војводини и износи 10 m
цол (нем.)	износи 2,5 cm
врста (рус.)	износи 1,066 m
хват	износи 1.896 метара, а негде само 190 cm
вршока (рус.)	износи 4,4 cm
сажењ (рус.)	износи 2,13 cm
миља (морска)	износи 1.852 m
миља (географска)	износи 7.421 m

Мере за течност

аков (мађ.)	садржи око 50 литара
ведро (рус.)	мери око 12 литара
ока	једна од најчешћих старих мера обухвата 1,5 l
четверика (рус.)	обухвата око 30 литара
кондир	чаша, пехар који садржи око 2-3 dl

Мере за површину

ар	мера која је још увек у употреби и износи 100 m ²
хектар	обухвата 100 ари или 10.000 m ²
јутро (рало)	обухвата око $\frac{3}{4}$ ha или тачније 0,72 ha
дулум (тур.)	обухвата 10 ари или 1.000 m ²
јутро	катастарска јединица која износи 5,75 m ²
федан (егип.)	обухвата 4.200 m или 0,42 ha
мотика	одговара парцели коју копач може да окопа за један дан (~ 8 ари)
рало	одговара површини која се може преорати за један дан (~ 4.000 m ²)
хват	износи 3,60 m ²
декар	обухвата 10 ари
десјатина (рус.)	износи око 1 ha

Мере за тежину (масу)

ока	износи 1,285 kg
фртал (нем.)	износи $\frac{1}{4}$ kg
товар	достиге до 128 kg или 100 ока
цента	износи 100 kg
квинтал	износи 50 kg
дека	садржи 10 g
кантар	обично достиге до 45 kg
пуд (рус.)	износи 16 kg
тона	садржи 1000 kg, а вагон прима 10 t

Мере запремине

кубик	1 m ³ садржи 1.000 l
хват	обухвата 4 m ³
цента (метричка)	садржи 100 kg
четверика (рус.)	садржи око 210 l
регистарска тона	обухвата 2,83 m ³
метрички квинтал	садржи 100 kg

У последње време у нашој штампи и научним текстовима улазе у праксу све више англосаксонске мере, али без претварања у наше мере

што изазива неразумевање текстова. Навешћемо најчешће употребљаване мере:

барел (буре)	садржи 160 литара
бушел (енг.)	садржи 36,3 l; амерички бушел садржи 3,7 l
галон (енг.)	садржи 4,5 l; амерички бушел садржи 3,7 l
кварт (енг.) (амер.)	садрже по 1,1 l
пинт (енг.) (амер.)	садрже по 0,5 l
инч (енг. палац)	износи 2,5 cm
фут (енг. стопа)	износи од 25 до 30 cm
фунта	износи 0,5 kg
цент	износи 100 kg
јард	износи 0,91 m; квадратни јард износи 0,83 m ²
акр	износи 40,4 ари или 4.046 m ²
фунта	износи 0,45 kg
унца	износи 28 g
либра	има 16 унци или 453 g

Сва наведена имена ових мера постоје и за дужину, тежину, течност и површину, али са другим вредностима. Постоје мере као што су педаљ, рукохват, нарамак, мерица, прстохват, самр, лакат, сноп и сл.

Миле Милосављевић